

Elektroniczny Moduł Procesowy odpowiedzią na poczucie zagrożenia bezpieczeństwa w wymiarze krajowym i europejskim

---

Abstract. *Electronic Process Module in response to a sense of security risks in a domestic and European.* In recent years, in order to reduce crime and increase public confidence, and thus a sense of security for citizens, the police implements a modern system of service organization and regulations. Enormous importance is attached also to the event handler, and the high quality of contacts with victims. In the aim of implementation of ongoing projects under the name of the computer application Electronic Process Module allows the simplification and shortening of procedural documentation and registration requirements. The aim of authors of the article is to bringing the readers the origins and characteristics of the applications, but mainly intention is to show the desired results in connection with the implementation of the program into the daily work of police officers, in the context of social expectations.

1) Nadkom. mgr Agnieszka Choromańska, kom. mgr Monika Porwisz, Instytut Prawa Wydziału Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Administracji, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie.

1. Uwagi wprowadzające

Amerykański psycholog Abraham Harold Maslow sformułował teorię hierarchii potrzeb (tzw. piramida Maslowa), w której przedstawił klasyfikację potrzeb człowieka od najbardziej podstawowych (wynikających z funkcji życiowych) do potrzeb wyższego rzędu, które odczuwane są dopiero wówczas, gdy zaspokojone zostaną potrzeby poziomu niższego. Według tej klasyfikacji, w pierwszej kolejności muszą być zrealizowane potrzeby fizjologiczne, ale co ciekawe, tuż za nimi plasuje się potrzeba bezpieczeństwa, rozumiana przez Maslowa jako: opieka i oparcie, protekcja, wolność od lęku, niepokoju, chaosu, a także ład i porządek. Według autora zaspokajaniem tych potrzeb zajmuje się nie tylko rodzina, ale i otaczające nas grupy społeczne.

Konstruując ogólną definicję bezpieczeństwa, podkreślić należy, iż jest to stan niezagrożenia, spokoju, pewności. Inaczej rzecz ujmując, bezpieczeństwo odznacza się brakiem ryzyka utraty czegoś dla człowieka szczególnie cennego: życia, zdrowia, pracy, szacunku, uczuć, dóbr materialnych i niematerialnych, a więc brakiem sytuacji mogących zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli. Obecnie pojęcie „bezpieczeństwo” pojmowane jest bardzo szeroko, stąd dla dokładnego określenia obszaru tematyki dodajemy przymiotniki np.: osobiste, publiczne, wewnętrzne, terytorialne, teleinformatyczne. Wydaje się, iż z punktu widzenia obywatela najbardziej fundamentalnym, zgodnie z maksymą „koszula bliższa ciału”, jest bezpieczeństwo wewnętrzne, odnoszące się do zagrożeń wewnątrz państwa, pojmowanych przede wszystkim jako przestępczość pospolita i zorganizowana oraz terroryzm (rzeczywiste działania innych uczestników społeczeństwa niekorzystnych i niebezpiecznych dla żywotnych interesów i podstawowych wartości – zagrożenie realne). Nie sposób jednak nie wspomnieć, iż bezpieczeństwo należy także oceniać w kontekście stanu psychiki ludzkiej, postrzegania pewnych zjawisk jako niekorzystnych lub niebezpiecznych. Oczywiście postrzeganie zagrożeń może być odbiciem realnego stanu rzeczy (zagrożenia rzeczywistego lub potencjalnego) lub może być też fałszywe. W takim ujęciu zagrożenie mieści się w sferze świadomości i ma charakter subiektywny. De facto, bezpieczeństwo kształtuje się więc w relacjach pomiędzy zagrożeniami, poziomem bezpieczeństwa, polityką bezpieczeństwa a jego poczuciem. Szczególnie istotne są tutaj oceny formułowane przez społeczeństwo, gdyż leżą one u podstaw działań podejmowanych w celu umacniania bezpieczeństwa państwa.

2. Bezpieczeństwo a odczucia społeczne

Subiektywne poczucie bezpieczeństwa w dużej mierze zależne jest od wielu czynników, wśród których oprócz stanu psychiki niewątpliwie wymienić należy: rodzaj występujących zagrożeń, skalę ich występowania (ilość, nasilenie, miejsce, czas) oraz efektywność w ich eliminowaniu, poprzez skuteczne oddziaływanie takich instytucji, jak: policja, straż miejska, prokuratura czy sądy. Ponadto wpływ na indywidualne odczuwanie stopnia zagrożenia ma miejsce zamieszkania (miasto/wieś-ich wielkość), podatność na informacje uzyskiwane z mediów oraz doświadczenia własne (bycie ofiarą bądź świadkiem zdarzenia, kontakty z przedstawicielami instytucji bezpieczeństwa publicznego i wymiarem sprawiedliwości). Oczywiście im bardziej efektywne i sprawne jest działanie instytucji odpowiadających za bezpieczeństwo państwa, tym większe powinno być subiektywne indywidualne poczucie bezpieczeństwa obywateli. Warto zauważyć, że ten sposób myślenia o bezpieczeństwie sprzyja otwieraniu się podmiotów (jednostek, grup społecznych i całych systemów) na otoczenie oraz służy umacnianiu wzajemnego zaufania między nimi. Taka sytuacja może przyczyniać się do uruchamiania swoistego, samonapędzającego się mechanizmu psychospołecznego, służącego umacnianiu bezpieczeństwa poprzez współpracę i wielostronny rozwój².

Bezpieczeństwo ludzi równa się Policja – takie skojarzenie myślowe funkcjonuje nadal w społeczeństwie, choć i nie brakuje negatywnych ocen pracy funkcjonariuszy organów ścigania³. Mając tego świadomość, polska Policja od 2007 roku prowadzi cykliczne badania⁴, które mają umożliwić zdobycie wiedzy o społecznych oczekiwaniach w zakresie realizacji przez Policję jej podstawowych zadań, tj. zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Badania te mają na celu zebranie opinii na temat poczucia zagrożenia przestępczością, ocenę pracy Policji w okolicy miejsca zamieszkania, a także określenie stopnia wiktymizacji respondentów. Wyniki tych badań stanowią równocześnie część oceny efektów pracy poszczególnych jednostek. Tak więc nowoczesne zarządzanie Policją opiera się między innymi na wiedzy o społecznych potrzebach w sferze bezpieczeństwa i na społecznej ocenie pracy Policji⁵.

Badanie, przeprowadzone przez CBOS w dniach 8-19 kwietnia 2010 roku na liczącej 1056 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych

2) M. Cieślarczyk, *Teoretyczne i metodologiczne podstawy badania problemów bezpieczeństwa i obronności państwa*, Siedlce 2009.

3) M. Pomykała, *Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego*, Warszawa 2009, s. 41.

4) Więcej zob.: Brzeźniak, Kubik, Chmielewska (2009).

5) Poznawanie opinii społecznej i oczekiwań ma niewątpliwie przełożenie na sprawniejsze i skuteczniejsze zarządzanie bezpieczeństwem oraz porządkiem publicznym. Z drugiej strony generuje większą aktywność obywatelską. Społeczeństwo dostrzegając bowiem oczekiwane zmiany, chętniej współpracuje na rzecz poprawy bezpieczeństwa, ewoluując w stronę społeczeństwa obywatelskiego.

mieszkańców Polski, wykazało, że większość Polaków dobrze ocenia działalność Policji (73%), przeciwne zdanie wyraża jedynie co piąta osoba (19%), natomiast 8% nie potrafi wypowiedzieć się na ten temat.

Wynik ten niewątpliwie należy uznać za sukces, tym bardziej, że podobnie do Policji został oceniony wyłącznie Kościół, a wyższe noty uzyskało jedynie wojsko. Nie może być jednak mowy o uspieniu czujności, choćby z racji efektów uzyskanych podczas szeregu badań społecznych podejmowanych przez samą Policję. Badani obywatele wskazują na szereg mankamentów funkcjonowania Policji. Najczęstszym zarzutem jest biurokracizm, przejawiający się, zdaniem badanych, w wypełnianiu przez policjantów prowadzących postępowania przygotowawcze niezliczonej liczby dokumentów. Skomplikowane i czasochłonne procedury, to kolejne krytyczne uwagi osób niezających sobie sprawy z faktu, iż takie działanie nierzadko podyktowane jest wymogami procesu karnego⁶. Respondenci podnosili także konieczność uczestniczenia w wielogodzinnych czynnościach w przypadku zaistnienia przestępstwa lub wykroczenia. Co więcej, okoliczność tę wskazywano najczęściej jako przyczynę niezgłaszania zaistnienia zdarzeń. W ramach oceny pojawiały się też opinie dotyczące jakości sprzętu, na którym pracują policjanci. Widząc policjantów sporządzających protokoły na maszynie do pisania, obywatele postrzegają całą instytucję, jako zacofaną technologicznie, a co za tym idzie niezdolną do osiągnięcia oczekiwanego poziomu skuteczności⁷.

Mając na uwadze wyniki badań, Policja rokrocznie wdraża rozwiązania w zakresie organizacji służby i przepisów prawnych. Mając jednakże na uwadze wyzwania współczesności, postęp jest niezwykle pożądany szczególnie w zakresie nowych rozwiązań informatycznych. Dlatego też w miejsce tradycyjnego spisywania czynności procesowych, negatywnie ocenianego także przez samych policjantów, proponuje się wdrożenie

6) W ramach realizacji zadań Policja prowadzi postępowania przygotowawcze w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe, a także czynności wyjaśniające w sprawach o wykroczenia. Działania Policji w tym zakresie w sposób bezpośredni zmierzają do spełnienia podstawowych celów określonych w art. 297 k.p.k., do których należy zaliczyć: ustalenie czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo, wykrycie i w razie potrzeby ujęcie sprawcy, zebranie danych stosownie do art. 213 i 214 k.p.k., wyjaśnienie okoliczności sprawy, w tym ustalenie osób pokrzywdzonych i rozmiarów szkody, zebranie, zabezpieczenie i utrwalenie dowodów dla sądu tak, aby rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło na pierwszej rozprawie głównej. Policjanci prowadzący postępowania przygotowawcze napotykają jednak na barierę związaną z koniecznością wytwarzania ogromnej ilości dokumentów, co w związku z niekwestionowaną czasochłonnością tych czynności, w sposób negatywny wpływa na efektywność działań wykrywczo-dowodowych. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, wszelkie ustalenia w ramach wymienionych postępowań prowadzonych przez Policję podlegają dokumentowaniu w formie protokołu (katalog czynności, w ramach których sporządzenie protokołu jest obligatoryjne, określa art. 143 par. 1 k.p.k.), wyjątkowo notatki urzędowej. Prowadzenie postępowań przygotowawczych pociąga za sobą ponadto obowiązki związane z rejestracją informacji kryminalnych oraz statystycznych w systemach KSIP (Krajowy System Informatyczny Policji) i PSSP TEMIDA (Policyjny System Statystyki Przestępczości).

7) Elektroniczny moduł procesowy. Założenia systemowe i projekt harmonogramu wdrożeniowego, Warszawa 2007.

wyspecjalizowanej aplikacji pod nazwą Elektroniczny Moduł Procesowy (EMP), umożliwiającej uproszczenie i skrócenie czasu dokumentowania i czynności rejestracyjnych. Warto zaznaczyć, iż program ten wpisuje się w zadania Policji określone w Rządowym Programie Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „RAZEM BEZPIECZNIEJ”. Co więcej, w kontekście dotychczasowych rozważań można postawić tezę, iż Elektroniczny Moduł Procesowy, z uwagi na jego funkcjonalność i możliwości rozwoju, wpisuje się w globalną „architekturę” bezpieczeństwa.

3. Geneza aplikacji

W 2006 roku w Biurze Kryminalnym i Biurze Łączności i Informatyki Komendy Głównej Policji podjęto prace inicjacyjne związane z uproszczeniem procedury postępowania przygotowawczego. Zdiagnozowano bowiem potrzebę dokonania zmian w obszarze sposobu dokumentowania poszczególnych czynności procesowych w ramach postępowania karnego, skrócenia czasu sporządzania protokołów, postanowień czy druków rejestracyjnych. Dostrzeżono także konieczność interwencji w związku z popełnianymi błędami formalnymi i merytorycznymi w sporządzanej przez funkcjonariuszy Policji dokumentacji. Efektem czego, wychodząc jednocześnie naprzeciw oczekiwaniom policjantów – podjęto budowę programu komputerowego stanowiącego samodzielną aplikację o roboczej nazwie Elektroniczny Moduł Procesowy, określanej także jako e-Posterunek. W założeniu za cel aplikacji wskazano wspieranie policjantów w wykonywaniu czynności dochodzeniowo-śledczych i rejestracyjnych. Prace projektowe rozpoczęto od budowy modułu aplikacji czynności procesowych przestępstwa kradzieży z włamaniem. Wybór tej kategorii przestępstwa podyktowany był faktem, iż zakres czynności wykonywanych w toku prowadzonego postępowania jest bardzo szeroki, co czyni ją bardzo reprezentatywną również dla innych przestępstw. W marcu 2007 r. utworzono prototyp pierwszej części aplikacji, a następnie rozpoczęły się prace implementacyjne nad projektem określanym również jako e-Posterunek. Wytypowano grupy osób z pięciu jednostek Policji (KSP, KWP Wrocław, KWP Kraków, KWP Poznań, KWP Szczecin), których zadaniem było sprawdzenie praktycznej przydatności programu. Każdy zespół wyposażony został w niezbędny sprzęt informatyczny wraz z urządzeniami peryferyjnymi (drukarka, cyfrowy aparat fotograficzny). Przez 6 miesięcy przeszkoleni w zakresie obsługi programu policjanci testowali w macierzystych jednostkach zarówno system, jak i powierzony im w tym celu sprzęt informatyczny. Zadaniem zespołów było przekazywanie uwag co do funkcjonalności programu. Równolegle w Komendzie Głównej Policji dokonywano modyfikacji, dostosowując program do oczekiwań

praktyków. Uwagi zespołów testujących przyczyniły się do osiągnięcia zamierzonego celu i uzyskania nowatorskiego rozwiązania informatycznego gotowego do wykorzystania na terenie całego kraju.

Zgodnie z harmonogramem prac wdrożeniowych⁸ wprowadzenie aplikacji e-Posterunek w KSP, KWP Wrocław, KWP Kraków, KWP Poznań, KWP Szczecin zostało zakończone w październiku 2010 r. W pozostałych województwach planowane jest wdrożenie narzędzia do końca czerwca 2011 r. W pierwszej kolejności aplikacja jest uruchamiana na sprzęcie dostępowym, będącym na wyposażeniu jednostek Policji⁹. Planowane jest doposażenie jednostek Policji w nowe urządzenia umożliwiające realizację założonych celów budowy programu.

Pełne powodzenie projektu będzie miało wpływ na realizację przez Policję zadań także o charakterze prewencyjnym, zwalczania zjawisk i zachowań budzących powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, a tym samym wpłynie na wzrost realnego bezpieczeństwa w kraju.

4. Charakterystyka aplikacji

Celem wdrożenia przedmiotowej specjalistycznej aplikacji do działań Policji jest optymalizacja czasu funkcjonariuszy realizujących czynności dochodzeniowo – śledcze i rejestracyjne oraz skrócenie czasu uczestnictwa pokrzywdzonego, świadka czy innego uczestnika postępowania karnego w czynnościach z ich udziałem. Testy przeprowadzane na etapie projektowania wykazały, że użytkownik programu skraca okres trwania obsługi zdarzenia o około 50 %. Wygospodarowany w ten sposób czas umożliwi zaangażowanie się w proces dowodowo-wykrywczy, tym samym zwiększy skuteczność i poprawi jakość czynności procesowych.

Program zapewnia kompletną obsługę postępowania przygotowawczego prowadzonego przez funkcjonariusza Policji. Wykorzystywany jest w kilku obszarach działalności Policji, w tym przede wszystkim w: zarządzaniu zgłoszeniami o zdarzeniu i obsłudze postępowań w sprawach o przestępstwa i wykroczenia, dzięki czemu program umożliwia edycję danych, zasilanie danych rejestrowych na podstawie prowadzonego postępowania, ewidencję przebiegu postępowania oraz formy jego zakończenia. Analogicznie możliwe jest zarządzanie dokumentacją prowadzonego w formie elektronicznej postępowania (dodawanie, edycja, usuwanie zbędnych załączników). Każda operacja dokonywana w systemie zostawia ślad, który może być weryfikowany chociażby na poziomie nadzoru.

Program z uwagi na jego przejrzystość i funkcjonalność umożliwia

8) Pismo Lj- 73/10 Zastępcy Komendanta Głównego Policji z dnia 8 czerwca 2010 r.

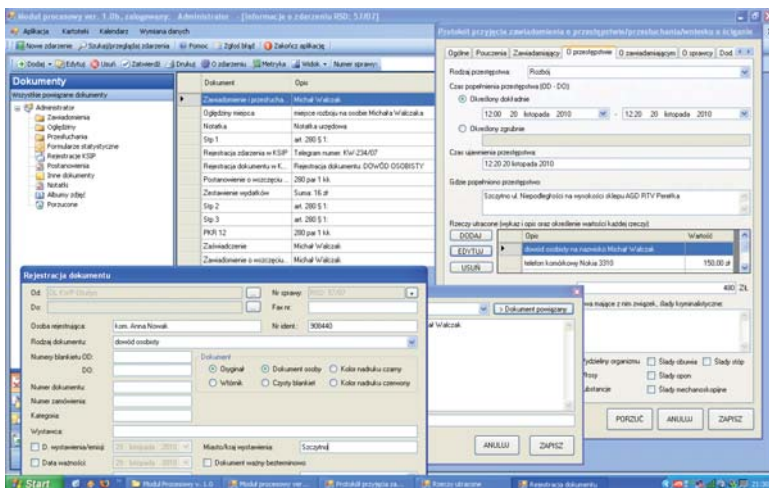
9) Jedyne wymagania dla aplikacji to: system operacyjny Windows XP lub wyższy oraz pakiet biurowy Microsoft Office.

szybkie wdrażanie użytkownika w jego obsługę. Zaletą programu jest odpowiedni układ głównego menu, logiczny podział treści, stonowana grafika, która nie przesłania funkcjonalności systemu. Konstrukcja systemu umożliwia precyzyjne poruszanie się w wybranych obszarach. Po rozwinięciu żądanej zakładki ukazują się kolejne opcje.

Użytkownik korzystający z programu wypełnia określone pola, z których system sam generuje dokument – druk procesowy. Dane wprowadzone do jednego dokumentu wykorzystywane są w kolejnych dokumentach sporządzanych w ramach postępowania. System automatycznie kopiuje raz wprowadzone dane do innych dokumentów, w których informacje te są pożądane. Przykładowo raz wypełniona zakładka „kartoteka użytkownika”, zawierająca następujące dane: imię, nazwisko i stopień policjanta, określenie jednostki Policji oraz miejscowości będącej siedzibą jednostki, kategorię jednostki, numer statystyczny jednostki Policji oraz województwa, umożliwia późniejsze generowanie tych informacji w sporządzanych protokołach, postanowieniach oraz formularzach statystycznych.

Widok nr 1

Przykład możliwości programu: Pola generujące dokumenty powiązane: protokół przyjęcia zawiadomienia o przestępstwie oraz telegramy rejestrujące

Źródło: Prezentacja multimedialna nadkom. A. Choromańskiej i kom. M. Porwisz (III Międzynarodowa konferencja „Bezpieczeństwo dużych i średnich aglomeracji z perspektywy europejskiej” Józefów 22.11.2010 r.)

Zatem skonstruowana aplikacja daje możliwość wykorzystywania raz wprowadzonej informacji na każdym etapie policyjnych czynności oraz przetwarzania jej w różnych bazach danych: rejestracji kryminalnej, ewidencji dowodów rzeczowych, rejestrach śledztw i dochodzeń, analizach statystycznych.

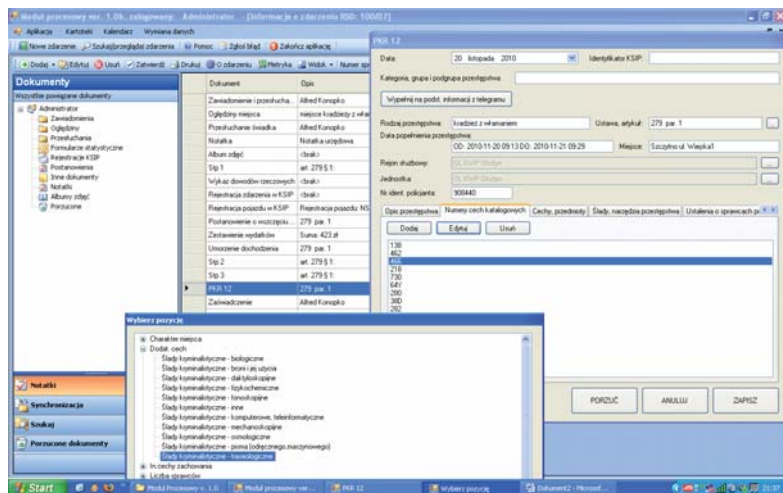
Obok niewątpliwej zalety aplikacji jaką jest ograniczenie formalizmu, poprzez wielokrotnie wpisywanie do protokołów tych samych danych, program stanowi swoistą bazę danych. W szybki i prosty sposób umożliwia wyszukanie sprawy i dokumentu według wskazanego kryterium, np. numeru sprawy.

Atutem systemu jest także możliwość korzystania z danych umieszczonych w poszczególnych zakładkach. Aplikacja posiada bowiem katalogi zawierające specyficzne informacje, niezbędne dla użytkownika. Do systemu wprowadzony został bowiem wykaz przestępstw, cech charakterystycznych przestępstw, ich sprawców i osób podejrzanych. Taka baza danych znacznie ułatwia realizację czynności służbowych i przyczynia się do uproszczenia pracy.

Stosowanie programu pozwoli przede wszystkim skrócić skomplikowaną i czasochłonną procedurę związaną ze sporządzaniem wymaganych prawem dokumentów procesowych czy druków statystycznych. Zważywszy na fakt, iż wielu policjantów, ułatwiając sobie prowadzenie postępowań, konstruuje swoje własne bazy danych z wzorami pism procesowych, formularzy, pism przewodnich, to wdrożenie już dopracowanej aplikacji pozwoli ujednoczyć tradycyjne metody wypełniania dokumentów na potrzeby procesu karnego. W praktyce aplikacja ułatwia także prowadzenie ksiąg dowodów rzeczowych, rejestrów śledztw i dochodzeń oraz innych rejestrów lub wykazów. Informacje mają być bowiem przetwarzane automatycznie, a nie jak ma to miejsce obecnie, poprzez ich wielokrotne „ręczne” powielanie.

Widok nr 2

Przykład możliwości programu: Czynności rejestracyjne - opisy słowne przetwarzane automatycznie przez aplikację na system cyfrowy

Źródło: Prezentacja multimedialna nadkom. A. Choromańskiej i kom. M. Porwisz (III Międzynarodowa konferencja „Bezpieczeństwo dużych i średnich aglomeracji z perspektywy europejskiej”, Józefów 22.11.2010 r.)

Wreszcie niebagatelny wpływ na wymiar bezpieczeństwa ma wyposażenie policjantów wykonujących czynności na miejscu zdarzenia w sprzęt informatyczny składający się z komputerów przenośnych wraz z drukarkami i aparatami cyfrowymi. System ma w szczególności usprawnić obsługę miejsc zdarzeń mających charakter przestępstwa lub wykroczenia. Udając się na miejsce zdarzenia, np. kradzieży z włamaniem, za pomocą aplikacji użytkownik sporządzał będzie protokoły z wymaganych w kodeksie postępowania karnego czynności, np. protokół oględzin, protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej. Po wprowadzeniu odpowiednich danych do systemu, policjant obsługujący zdarzenie będzie miał możliwość ich wydrukowania na miejscu i przekazania do podpisu osobom uczestniczącym w danej czynności albo, jeżeli będzie to konieczne, uda się do swojej jednostki i w niej ostatecznie zakończy pracę przy obsłudze danego zdarzenia.

5. Elektroniczny Moduł Procesowy w wymiarze europejskim

Jak słusznie zauważa Katarzyna Żukrowska¹⁰, „Bezpieczeństwo wewnętrzne jest domeną polityki wewnętrznej danego kraju. Tak jest do dzisiaj, choć zmienił się zarówno charakter i rodzaj zagrożeń, jak i metody zapobiegania im. Globalizacja, rozwój międzynarodowej komunikacji komunikowania wymagają umiędzynarodowienia sfery bezpieczeństwa wewnętrznego (...)”. Zagrożenia z zewnątrz mogą bowiem bardzo łatwo przerodzić się w zagrożenia wewnętrzne, w szczególności w takich obszarach, jak przestępczość czy terroryzm. Co więcej, członkostwo Polski w Unii Europejskiej także w istotnym stopniu determinuje podstawy bezpieczeństwa Polski. Otóż wzmocnienie pozycji Polski jednocześnie spowodowało wzrost jej odpowiedzialności za kształt porządku międzynarodowego. Bezpieczeństwo Polski stanowi dziś integralną część bezpieczeństwa Unii. Nadrzędnym celem działań państwa jest więc optymalizacja zdolności reagowania, odpowiednio do zaistniałej sytuacji, w przypadku zagrożenia życia i zdrowia obywateli oraz majątku narodowego przed bezprawnymi działaniami. Program zwiększa efektywność działania służb zajmujących się zwalczaniem przestępczości, chociażby poprzez możliwość skutecznego i szybkiego dostępu i wymiany informacji również w wymiarze międzynarodowym. Program wychodzi naprzeciw nie tylko oczekiwaniom społecznym, ale również regulacjom w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych. Otwarcie granic i swoboda przemieszczania się w ramach Unii Europejskiej ułatwiły rozwój przestępczości międzynarodowej. Zjawiska te stanowią poważne wyzwanie dla służb porządku publicznego, zwłaszcza ze względu na dynamicznie zmieniający się charakter i kierunki zagrożenia¹¹. Nowy model współpracy, chociażby w ramach Europejskiego Nakazu Aresztowania, wymaga konieczności stosowania nie tylko zasad prawa unijnego, ale też wdrożenia nowych technologii¹².

Elektroniczny Moduł Procesowy świetnie wpisuje się w te dążenia, zwiększy bowiem efektywność działania organów ścigania oraz systematycznie podwyższać będzie poziom profesjonalizmu funkcjonariuszy. Ponadto powszechna implementacja tej aplikacji podniesie stan techniczny systemów i sieci teleinformatycznych oraz – docelowo – poziom świadczenia usług drogą elektroniczną do przeciętnego poziomu ich rozwoju w krajach UE. Wreszcie powodzenie projektu będzie miało wpływ na realizację zadań o charakterze zapobiegawczym, ograniczających zjawiska i zachowania budzące powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia (wygospodarowany czas dzięki aplikacji policjanci przeznaczą na proces

10) K. Żukrowska, *Bezpieczeństwo międzynarodowe*, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2006, s. 21.

11) B. Wiśniewski, Z. Piątek, *Współczesny wymiar funkcjonowania Policji*, Warszawa 2009, s. 69.

12) G. Jaworski, A. Sołtysińska, *Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2010, s. 17.

dowodowo-wykrywczy) a tym samym wpłynie na wzrost realnego bezpieczeństwa w Polsce i w Europie.

6. Oczekiwane rezultaty

W przeszłości wielokrotnie mówiono o konieczności uproszczenia postępowania przygotowawczego i towarzyszących mu czynności rejestracyjnych. Wprowadzenie do użytku Elektronicznego Modułu Procesowego pozwoli na lepsze zorganizowanie pracy w komórkach dochodzeniowo-śledczych Policji. Automatyzacja i standaryzacja wykonywanych czynności przyczyni się ponadto do eliminowania błędów i usprawnienia realizacji czynności procesowych. Jednocześnie nastąpi poprawa jakości sporządzanej dokumentacji, zarówno od strony formalnej jak i merytorycznej (minimalizacja rozbieżności, pomyłek, standaryzacja) oraz ich czytelności.

Zaletą systemu jest także optymalizacja dostępu do informacji (możliwość monitorowania przebiegu informacji, zwiększona kontrola i nadzór nad systemem uprawnień dostępu do informacji) a także łatwość przeprowadzania analiz, z czym wiąże się minimalizacja czasu i kosztów tych operacji (archiwum elektroniczne, szybki i prosty sposób wyszukiwania sprawy i dokumentów według zakładanych kryteriów). Nie bez znaczenia jest także trwałość przechowywanych informacji ze względu na istnienie w systemie kopii bezpieczeństwa, a tym samym możliwość odtwarzania danych.

Istotnym elementem będzie także możliwość zintegrowania Elektronicznego Modułu Procesowego z obecnie funkcjonującymi systemami i bazami policyjnymi i pozapolicyjnymi oraz integracja z systemami prokuratorskimi i sądownictwa. Zasadnym jest również podjęcie prac nad możliwością zsynchronizowania programu z tworzonym Elektronicznym Systemem Odzyskiwania Mienia (ESOM).

Przedsięwzięcie umożliwi monitoring, identyfikację i przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa obywateli poprzez ocenę czynności procesowych podejmowanych przez funkcjonariuszy Policji, w szczególności w kontekście czasu i adekwatności reakcji na popełnione przestępstwo czy wykroczenie. Aplikacja pozwala bowiem na sprawniejszą i szybszą weryfikację i kontrolę pracy podwładnych, umożliwi monitorowanie postępu realizacji delegowanych zadań, terminowości obsługi spraw czy logowania operacji.

Wdrożenie programu wiąże się jednakże z koniecznością systematycznego monitorowania i aktualizowania narzędzia pod względem prawnym i technicznym. Niezwykle istotna jest koordynacja i kooperacja działań mających na celu zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu, z czym związane jest również wskazanie podmiotu uprawnionego do sprawowania nadzoru. W celu sprawnej obsługi systemu wymagane jest wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za administrowanie i ana-

lizowanie danych oraz określenie zasad prowadzenia rejestrów zgłoszeń i dokonywania ich przeglądu z możliwością identyfikacji osób, które dokonywały wglądu w program. W kontekście bezpieczeństwa informacji należy zadbać o poprawne funkcjonowanie mechanizmów kontroli dostępu użytkowników (także administratorów) do gromadzonych danych oraz realizowanych operacji wraz z ich rejestracją. Gwarantuje to mechanizm logów systemowych, czyli rejestracja zdarzeń kluczowych dla działania systemu, śledzenie dokonywanych operacji, zapisywanie wszystkich operacji przeprowadzanych na dokumentach (odczyt, zapis, modyfikacja, dodanie wersji), możliwość przeglądania logów i generowania na ich podstawie raportów (data, godzina, dane indywidualne osoby, co wiąże się ze sformułowaniem specjalnych indywidualnych kodów dostępu pozostawiających ślad w systemie). W celu zapewnienia sprawnego zarządzania zgromadzonymi danymi wymagane jest precyzyjne określenie obsługi zastępstw użytkowników i definiowanie czasu trwania tych zastępstw. W sposób odpowiedzialny należy zarządzać wersjami dokumentów, ze wskazaniem zawsze wersji ostatniej. Podstawowym wymogiem systemu jest tworzenie historii dokumentu, obejmującej zakres i datę modyfikacji oraz osobę, która jej dokonywała, a także możliwość podglądu i przywrócenia poprzednich wersji.

Jedną z opcji programu jest możliwość korzystania z ewidencji komórek organizacyjnych, zawierających podstawowe dane na temat policjantów (imię, nazwisko, opis stanowiska pracy, opis miejsca pracy, telefony kontaktowe, adresy e-mail). Są to dane wrażliwe, podobnie jak dane osobowe „klientów” Policji: pokrzywdzonych, świadków, które powinny być chronione przed nieuprawnionym dostępem.

System osiągnie pełną efektywność, gdy zostaną zrealizowane założenia systemu we wskazanych niżej zakresach:

- stworzenie możliwości klasyfikowania przez system dokumentów, protokołów (dodatkowo określenie dokumentu powiązane z jego rodzajem np. skarga, wnioski, powództwo);

- wprowadzenie mechanizmu informowania oraz wymagania kompletności zestawu dokumentów związanych z określonym typem sprawy, a w przypadku braku danych lub załączników przyjętej już korespondencji – automatyczna emisja dokumentu z informacją o uzupełnieniu brakujących danych;

- prowadzenie ewidencji dokumentów archiwalnych, umożliwiających zapisywanie informacji o lokalizacji fizycznego miejsca składowania papierowych wersji materiałów archiwalnych oraz dokumentacji niearchiwalnej;

- możliwość prowadzenia i koordynowania sprawy realizowanej równoległe przez kilka komórek organizacyjnych lub instytucji;

- szybkie wyszukiwanie informacji przy wykorzystywaniu wielopoziomowej struktury kryteriów (wyszukiwanie po numerach PESEL, NIP,

REGON, nazwisku, nazwie, adresie, atrybutach dokumentów, słowach kluczowych);

- automatyczna kontrola, weryfikacja terminów załatwiania poszczególnych spraw i możliwość delegowania drogą elektroniczną zadań;
- wprowadzenie opcji nanoszenia adnotacji na obrazy dokumentów lub dodawania notatek;
- możliwość dołączania dokumentów (załączników) przygotowanych w dowolnych formatach (tekst, obraz, dźwięk);
- wyposażenie programu w wariant udostępniania sprawy innym użytkownikom do wglądu (bez prawa edycji);
- implementacja opcji generowania, wraz z możliwością eksportu do zestawień statystycznych i innych zestawień pozwalających na analizę działalności określonej jednostki czy komórki organizacyjnej oraz tworzenia własnych raportów, a w szczególności istniejących spraw w komórkach organizacyjnych;

Powyższe płaszczyzny problemowe znajdują po części swoje odzwierciedlenie w zrealizowanych już aspektach funkcjonalności systemu. Nie mniej jednak mając na uwadze globalne wyzwania w zakresie nowych form przestępczości, także teleinformatycznej, pełen wymiar bezpieczeństwa również samego systemu jest pożądanym. Standaryzacja źródeł bezpieczeństwa, jej nośników, form przekazywania oraz odbiorców stanowić powinna jeden z głównych atutów racjonalnie funkcjonującego systemu bezpieczeństwa informacyjnego¹³. Rozważania w zakresie bezpieczeństwa informacji sensu largo mogą stanowić asumpt do podjęcia dyskursu nad wymiarem bezpieczeństwa globalnego.

13) M. Huzarski, *Zmienne podstawy bezpieczeństwa i obronności państwa*, Warszawa 2009, s. 17.

Bibliografia:

1. Brzeźniak A., J.Kubik, A.Chmielewska, *Polskie badanie przestępczości. Profil obszarów działania Komend Wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji*, Warszawa 2009.
2. Cieślarczyk M., *Teoretyczne i metodologiczne podstawy badania problemów bezpieczeństwa i obronności państwa*, Siedlce 2009.
3. Huzarski M., *Zmienne podstawy bezpieczeństwa i obronności państwa*, Warszawa 2009.
4. Jaworski G., A. Sołtysińska, *Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2010.
5. Pomykała M., *Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego*, Warszawa 2009.
6. Wiśniewski B., Z. Piątek, *Współczesny wymiar funkcjonowania Policji*, Warszawa 2009.
7. Żukrowska K., *Bezpieczeństwo międzynarodowe*, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2006.